

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 412/2014-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť P. B., zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Knopom, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 85/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 85/2004 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 85/2004 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. P. B. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Humenné povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Humenné je povinný uhradiť P. B. trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet advokáta JUDr. Milana Knopa, Krmanova 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2014 doručená sťažnosť P. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Knopom, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 85/2004.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Dňa 04. 05. 2004 bol súdu doručený návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo strany sťažovateľa, ktorý v konaní začatom týmto návrhom, s priradenou sp. zn.: 17C/85/2004, vystupoval v pozícii navrhovateľa, proti M. B., vystupujúcej v predmetnom konaní v pozícii odporkyne. ...

Napriek značnej dobe, ktorá od podania návrhu na začatie konania ubehla, k právoplatnému rozhodnutiu súdu vo veci... nedošlo. ...

Je nevyhnutné zdôrazniť, že v dôsledku toho stav právnej neistoty u sťažovateľa trvá už viac ako desať rokov.“

Sťažovateľ poukazuje na celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už 10 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené, navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa P. B. upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Humenné v konaní so sp. zn.: 17C 85/2004 bolo porušené.

Okresnému súdu Humenné sa prikazuje, aby postupom v konaní so sp. zn.: 17C 85/2004 prestal porušovať právo P. B. upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a aby vo veci konal v súlade Ústavou SR a osobitnými zákonmi.

P. B. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 50.000,- €, ktoré je Okresný súd Humenné P. B. povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

P. B. priznáva náhradu trov súdneho konania, ktoré je Okresný súd Humenné povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 412/2014 z 13. augusta 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd podaním sp. zn. Spr. 4004/14 doručeným ústavnému súdu 19. septembra 2014, v ktorom okrem iného uviedol:

„Skutková a právna zložitost' sporu

Predmetom daného konania je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva. Teda nejde o právne zložitú vec. Skutková zložitost' vyplýva z predmetu samotného sporu, ktorým je vyporiadanie predmetu BSM po rozvode manželstva. Dokazovanie v danej veci je časovo náročné, vzhľadom na obsah BSM, ktorý tvoria tak hnutelné veci, ako aj nehnuteľnosť. Keďže medzi účastníkmi konania nedošlo k dohode o vyporiadaní BSM, je potreba nariadiť viaceré druhy znaleckého dokazovania, s čím je spojená časová náročnosť. Zároveň v priebehu konania boli podané viaceré procesné odvolania, v dôsledku ktorých bolo nutné spis predložiť na rozhodnutie krajskému súdu. V konaní bola namietaná aj zaujatost' sudkyne, v dôsledku čoho tiež rozhodoval krajský súd. Okresný súd Humenné vo veci už dvakrát meritórne rozhodol, ale obidva rozsudky boli zrušené nadriadeným súdom.

Uvedenie všetkých procesných úkonov vo veci

- vec účastníkov konania navrhovateľa P. B. a odporkyňa M. B. o vyporiadanie BSM napadla do senátu 17C dňa 4.5.2004. Od momentu nápadu veci v konaní boli vykonané nasledované úkony:

- rovnopis návrhu bol doručený odporkyni dňa 19.5.2004. Po doručení vzájomných písomných vyjadrení účastníkov bol stanovený termín pojednávania na deň 20.10.2004 (čl. 24). Toto pojednávanie bolo na žiadosť právneho zástupcu odporkyne odročené na neurčito.

- medzi účastníkmi konania neboli úspešné mimosúdne rokovania, o ktorých informovali súd, preto bol nariadený termín pojednávania na deň 14.1.2005 (čl. 31), na tomto pojednávaní súd vykonal výsluch navrhovateľa, odporkyňa sa k jeho prednesu a predloženým listinným dôkazom vyjadrila cestou svojho právneho zástupcu podaním doručeným súdu dňa 1.4.2005 (čl. 66), ktoré súd doručil PZ navrhovateľa dňa 10.5.2005. Navrhovateľ sa k obsahu tohto vyjadrenia odporkyne vyjadril písomným podaním doručeným súdu dňa 28.6.2005 (čl. 73).

- dňa 11.7.2005 bolo nariadené ďalšie pojednávanie (čl. 82), ktoré bolo odročené za účelom vykonania znaleckého dokazovania znalcom z odboru oceňovania nehnuteľností, a z odboru dopravy.

- znalec z odboru dopravy podal znalecký posudok dňa 30.8.2005, voči uzneseniu ktorým súd priznal znalečné znalcovi z odboru dopravy Ing. Vojtkovi (čl. 146) podal navrhovateľ odvolanie čo do výšky priznanej odmeny. Súd dňa 10.10.2005 predložil spis na rozhodnutie krajskému súdu. Krajský súd rozhodol dňa 10.1.2006, spis bol súdu vrátený dňa 18.1.2006. Následne bol spis zaslaný ďalšiemu znalcovi z odboru stavebníctva Ing. G. (čl. 159).

- znalec Ing. G. predložil súdu znalecký posudok dňa 18.4.2006 (čl. 163), tento posudok účastníci konania prevzali dňa 30.-31.8.2006 spolu s vyúčtovaním znalečného a k jeho obsahu sa nevyjadrili do stanoveného termínu pojednávania dňa 8.11.2006.

- na pojednávaní konanom dňa 8.11.2006 (čl. 219) sa účastníci konania vyjadrili k znaleckému dokazovaniu ako aj ostatným položkám v súlade s návrhom navrhovateľa, ktoré sú predmetom vyporiadania. Súd následne poskytol účastníkom konania po deklarovaní priestoru pre mimosúdne rokovania lehotu do 1.1.2007 na vedenie týchto mimosúdnych rokovaní. Nakoľko nedošlo medzi účastníkmi konania k uzavretiu dohody bol

nariadený termín pojednávania na deň 28.5.2007. Na tomto pojednávani boli vykonané prednesy účastníkov a ich právnych zástupcov k jednotlivým položkám predmetu konania a navrhovateľ predniesol návrh na vykonanie dokazovania cestou peňažného ústavu SLSP, a.s. v časti finančných prostriedkov účastníkov konania a návrh na vypočutie svedkov (čl. 225 a nasl.). Dňa 2.7.2007 požiadal navrhovateľ cestou svojho PZ na predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k sporným hodnotám hnutelných vecí, súd mu poskytol lehotu do 5.8.2007 (čl. 238).

- po doručení písomného podania PZ účastníkov konania, ktorí navrhli ďalšie dokazovanie (čl. 239, 242) súd nariadil termín pojednávania na deň 14.11.2007. Na tomto pojednávani súd vykonal výsluch navrhovaných svedkov, pričom odročil pojednávanie na deň 12.12.2007 na dokončenie výsluchu navrhovaných svedkov a opätovné predvolanie svedkov, u ktorých bola závada pri doručovaní predvolania (čl. 247 a nasl.).

- na pojednávani konanom dňa 12.12.2007 súd pokračoval v dokazovaní výsluchom svedkov a pojednávanie potom odročil za účelom poskytnutia možnosti účastníkov vyjadriť sa k obsahu svedeckých výpovedí a doterajšieho dokazovania, zároveň vykonal šetrenie cestou peňažného ústavu SLSP, a.s. (čl. 261 a nasl. 270).

- dňa 7.2.2008 bolo doručené písomné vyjadrenie navrhovateľa cestou PZ, v ktorom reagoval na vykonané dokazovanie, výpovede svedkov, pričom navrhol ďalšie dokazovanie -výsluchom ďalších svedkov a zabezpečenie listinných dôkazov, na ktoré žiadal vyzvať odporkyňu. Súd rovnípis tohto podania PZ navrhovateľa doručil PZ odporkyne a nariadil termín pojednávania na deň 22.9.2008.

- pojednávanie dňa 22.9.2008 bolo na žiadosť právneho zástupcu navrhovateľa zo dňa 18.9.2008 odročené na deň 10.11.2008 (čl. 305).

- aj pojednávanie nariadené na deň 10.11.2008 bolo na žiadosť PZ navrhovateľa z dôvodu kolízie pojednávani odročené na deň 12.1.2009 (čl. 308).

- na pojednávani dňa 12.1.2009 navrhla odporkyňa doplniť znalecké dokazovanie znalcom z odboru oceňovania nehnuteľností a zároveň účastníci konania informovali súd, že pred vstupom do pojednávacej miestnosti bol prezentovaný návrh dohody o predmete konania, preto na poskytnutie časového priestoru súd vyhovel návrhu účastníkov konania a poskytol im lehotu na mimosúdne rokovania (čl. 316 a nasl.).

- mimosúdne rokovania medzi účastníkmi konania neboli úspešné, preto súd po oznámení účastníkmi konania tejto skutočnosti nariadil termín pojednávania na deň 27.4.2009. Na tomto pojednávaní (čl. 324 a nasl.) navrhovateľ navrhol ďalšie dokazovanie k všeobecnej cene rodinného domu a žiadal, aby odporkyňa predložila ďalšie listinné dôkazy. Súd za účelom nezvyšovania nákladov v konaní najprv oslovil realitné kancelárie v obvode tunajšieho súdu za účelom zistenia trhovej hodnoty rodinného domu účastníkov (čl. 327 a nasl.). Po doplnení týchto údajov od realitných kancelárií dňa 21.9.2009 nariadil pojednávanie na deň 19.10.2009 (čl. 334). Na tomto pojednávaní po oboznámení súdom zadovážených listinných dôkazov od ostatného pojednávania (správa SLSP, a.s., stanoviská realitných kancelárií) navrhovateľ naďalej namieta závery znaleckého posudku znalca Ing. M. G. k cene rodinného domu s príslušenstvom. Súd toto pojednávanie odročil za účelom vykonania kontrolného znaleckého dokazovania (čl. 345). Povinnosť zložiť preddavok na trovy súd uložil navrhovateľovi. Za kontrolnú znalkyňu ustanovil Ing. V. S. , ktorá podala znalecký posudok dňa 13.5.2010. Po doručení znaleckého posudku bol stanovený termín pojednávania na deň 17.1.2011 (čl. 428).

- na pojednávaní konanom dňa 17.1.2011 súd ukončil dokazovanie vo veci, odročil pojednávanie za účelom vyhlásenia rozsudku. Rozsudok vo veci bol vydaný dňa 7.2.2011 (čl. 433). Na odvolanie účastníkov konania, kde navrhovateľ predovšetkým namieta rozhodnutie súdu v tom, že nevysporiadal majetok v pomere 60:40 v jeho prospech a na odvolanie odporkyne rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 8.9.2011 tak, že zrušil rozsudok prvostupňového súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol z krajského súdu doručený na tunajší súd dňa 14.10.2011. Po doručení druhostupňového rozhodnutia súd vyzval účastníkov konania na predloženie dôkazu o nadobúdacej cene hnutelných vecí a o ich zostatkovej hodnote, pričom PZ navrhovateľa listom zo dňa 9.12.2011 oznámil, že vo veci nie je potrebné nariaďovať znalecké dokazovanie, že navrhovateľ zotrváva na nim určenej sume stanovenej odhadom, tak ako je v písomnej žalobe. Súd preto stanovil termín pojednávania na deň 6.2.2012.

- na pojednávaní konanom dňa 6.2.2012 boli dovýpočúvaní účastníci konania, predmetom konania bola predovšetkým hodnota hnutelných vecí, pričom výsledkom bolo rozhodnutie, že nie je potrebné znalecké dokazovanie na ich hodnotu a zároveň bolo rozhodnuté, že v súlade s rozhodnutím odvolacieho súdu súd vykoná opätovný výsluch syna

účastníkov M. B. PZ navrhovateľa navrhol vykonať ďalšie dokazovanie a to výsluchom svedkov - dcéry účastníkov a jej manžela (čl. 477). Súd preto odročil pojednávanie na deň 11.4.2012.

- na pojednávaní konanom dňa 11.4.2012 súd vykonával na návrh účastníkov ďalšie dokazovanie výsluchom detí a zaťa účastníkov konania. Na tomto pojednávaní poučil účastníkov o ust. § 120 ods. 4 OSP a o práve na záverečné reči a pojednávanie za tým účelom odročil na deň 23.4.2012.

- pojednávanie odročené na deň 23.4.2012 bolo odročené z vážnych rodinných dôvodov konajúcej sudkyne na deň 21.5.2012.

- pojednávanie nariadené na deň 21.5.2012 bolo na žiadosť PZ odporkyne odročené z dôvodu jeho vycestovania mimo územia SR na deň 28.5.2012.

- pojednávanie zo dňa 28.5.2012 bolo na žiadosť PZ navrhovateľa z dôvodu kolízie pojednávaní odročené na deň 18.6.2012.

- na pojednávaní konanom dňa 18.6.2012 súd dokazovanie ukončil a odročil pojednávanie za účelom vyhlásenia rozsudku. Rozsudok bol vyhlásený dňa 9.7.2012. Po doručení rozsudku podali odvolanie navrhovateľ aj odporkyňa, súd predložil spis dňa 10.9.2012 na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Odvolací súd Krajský súd v Prešove rozhodol dňa 24.1.2013 tak, že zrušil rozsudok, vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Spis bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 22.2.2013.

- dňa 12.3.2013 súd vykonal dotaz na PZ účastníkov za účelom podania správy o zostatkovej hodnote jednotlivých hnutelných vecí za účelom uľahčenia a rýchlosti prípravy pojednávania. Súd takéto dotazovanie vykonával z dôvodu odvolacích námietok účastníkov konania k časti predmetu konania - hnutelným veciam, keď účastníci konania aj deklarovali možnosť dohody o hodnote hnutelných vecí, ale potom v odvolacích podaniach namietali postup súdu, keď stanovil hodnotu hnutelných vecí bez znaleckého posudku a ich prednesy ako aj písomné vyjadrenia k hodnote hnutelných vecí nedávali jednoznačne predpoklad k tomu, že s hodnotou hnutelných vecí bez znaleckého dokazovania budú súhlasiť.

- dňa 10.6.2013 bol predložený spis Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o námietke zaujatosti navrhovateľa voči konajúcej sudkyňi, o ktorej námietke rozhodol Krajský súd v Prešove dňa 24.6.2013 tak, že nevyhlásil konajúcu sudkyňu z konania

a rozhodovania v danej veci. Vo veci bol stanovený termín pojednávania na deň 11.11.2013, kedy bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu PN konajúcej sudkyne.

- na výzvu súdu o hodnote hnutelných vecí odpovedali účastníci konania písomným podaním doručeným súdu dňa 23.12.2013 a 7.1.2014 (čl. 566-567), nakoľko súd zistil, že odporkyňa je ochotná rešpektovať dohodu iba vo výške 1.200,- Eur, ktorá bola uzavretá účastníkmi konania v priebehu doterajšieho konania, táto však bola protistranou spochybňovaná v odvolacích podaniach, súd pristúpil z tohto dôvodu dňa 15.1.2014 k nariadeniu znaleckého dokazovania znalcom z odboru bytového zariadenia, nábytku a doplnkov a ustanovil znalca M. S. (čl. 568). Proti tomuto uzneseniu podala odporkyňa odvolanie čo do preddavku na trovy dôkazu, nakoľko súd zaviazal obidvoch účastníkov rovnako zložiť preddavok na trovy dôkazu vo výške 100,- Eur (čl. 574).

- krajský súd rozhodol dňa 16.4.2014 tak, že odmietol odvolanie odporkyne vo výroku o nariadení znaleckého dokazovania a zmenil uznesenie vo výroku o povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu odporkyňi, tým že odporkyňi túto povinnosť neuložil. Spis bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 14.5.2014, po doručení účastníkom konania uznesenia KS bol predložený znalcovi na vyhotovenie znaleckého posudku. Znalec M. S. v tomto období dňa 27.8.2014 predložil vyhotovený znalecký posudok spolu s vyúčtovaním súdu.

Prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobili účastníci konania

Viaceré pojednávania boli odročené na žiadosť právnych zástupcov účastníkov z dôvodu ospravedlnenia ich neúčasti na nariadených pojednávaniach. K odročeniu niektorých pojednávanií došlo z dôvodu, že účastníci pred súdom deklarovali snahu vec vyriešiť mimosúdnou dohodou, ku ktorej však nedošlo. Účastníci zároveň využili procesnú možnosť podať odvolanie voči uzneseniam, či už o priznaní znalečného, alebo nariadenia znaleckého dokazovania, čo vyvolalo potrebu predložiť spis krajskému súdu na rozhodnutie.

Prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom

Z hore uvedeného prehľadu úkonov vyplýva, že súd vo veci koná priebežne a to buď nariadením jednotlivých pojednávanií za účelom výsluchu účastníkov konania, alebo navrhnutých svedkov, alebo nariadením znaleckých dokazovaní, vrátane kontrolného znaleckého dokazovania. Teda nedošlo k prieťahom zavineným konajúcim sudcom.

Záver

Okresný súd Humenné nepovažuje sťažnosť sťažovateľa P. B. za opodstatnenú, aj keď je pravdou, že konanie na okresnom súde prebieha od 4.5.2004. Ide o vec náročnú na skutkové dokazovanie, pričom k samotnej dĺžke konania prispela potreba znaleckého dokazovania, vrátane vypracovania kontrolného znaleckého posudku. Vo veci bolo už dvakrát rozhodnuté rozsudkom, z čoho nepochybne vyplýva skutočnosť, že súd vo veci koná priebežne a preto nedošlo k porušeniu práva účastníkov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 14. októbra 2014, v ktorom okrem iného uviedol:

„Je pravdou, čo uvádza vo svojom vyjadrení k uzneseniu ÚS okresný súd, že v priebehu konania boli viaceré procesné odvolania, v dôsledku čoho bol spis predkladaný na rozhodnutie krajskému súdu. Došlo k tomu po podaní odvolania proti obom rozsudkom okresného súdu, a to podotýkame z oboch strán v konaní a odvolací súd v oboch prípadoch napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Tento fakt, t.j. časová rozložitosť v dôsledku predloženia spisu na krajský súd a následne zrušenia rozsudku a vrátenia veci prvostupňovému na ďalšie konanie, však podľa nášho názoru v žiadnom prípade nemôže byť braná ako ospravedlňujúci argument svedčiaci v prospech okresného súdu, skôr naopak, potvrdzuje to, že súd nebol v danej veci aj napriek dôkaznej situácii a neúmerne dlhej dobe prebiehajúceho konania schopný spravodlivo, objektívne a nestranne rozhodnúť, čím porušil a vzhľadom na stále prebiehajúce konanie aj porušuje ústavné právo sťažovateľa na súdnu ochranu.

Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol aj procesné úkony, ktoré boli vo veci uskutočnené a následne poukázal na prietahy, ktoré podľa jeho názoru spôsobili účastníci konania. Tu uvádza, že viaceré pojednávania boli odročené na žiadosť právnych zástupcov účastníkov konania z dôvodu ich ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní a tiež že účastníci konania využili procesnú možnosť podať odvolanie voči uzneseniam. Ide však len o účelové tvrdenie poukazujúce na dôvody odročenia pojednávania účastníkov konania, súd sa ani v minimálnej miere nevyjadril k odročeniám z dôvodu PN príslušnej sudkyne. Navyše tvrdíme, že v žiadnom prípade nemožno uvedené odročenia považovať za dôvod, pre ktorý konanie prebieha tak dlhú dobu a súd sa takýmito vyjadreniami len tendenčne pokúša

prekryť fakt, že nie je v predmetnej veci schopný už 10 rokov riadne rozhodnúť, čím bez pochyb porušuje ústavou garantované právo sťažovateľa...

... Napriek tomu, že návrh na vyporiadanie BSM bol podaný v roku 2004, k právoplatnému rozhodnutiu súdu vo veci v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami stále nedošlo. Počas konania bolo v podaniach zo strany sťažovateľa viac krát poukazované aj na fakt, že je osobou v pokročilom veku, čo znamená, že ak vo veci nedôjde k právoplatnému rozhodnutiu, súd ho svojím konaním môže úplne pripraviť o právo užívať majetok, na ktorý má právo. Je nevyhnutné zdôrazniť, že v dôsledku toho stav právnej neistoty u sťažovateľa trvá už viac ako desať rokov a je neprípustné, aby okresný súd ospravedlňoval dĺžku konania argumentmi uvedenými vo svojom vyjadrení zo dňa 17.09.2014. Konanie súdu vo veci tak v každom ohľade popiera jeho právo na súdnu ochranu tak, ako ho deklaruje ústava, čo bez pochyb odôvodňuje podanie sťažnosti. Ako už bolo v sťažnosti uvedené, právo sťažovateľa na užívanie jeho majetku je mu konaním súdu odopierané už viac ako 10 rokov, preto považujeme za nevyhnutné, aby Ústavný súd pri rozhodovaní bral do úvahy aj čl. 127 ods. 3 Ústavy SR a v nadväznosti naň priznal sťažovateľovi aj primerané finančné zadosťučinenie. Je zrejmé, že jeho vyčíslenie predstavuje naozaj zložitý proces, trváme však na tom, že do úvahy pri jeho určovaní treba brať hodnotu majetku, ktorý sťažovateľovi po zániku BSM prislúcha a ktorý už viac ako 10 rokov nemôže užívať a tiež jeho relatívne vysoký vek. Výška finančného zadosťučinenia by tak podľa nášho názoru nemala byť nižšia ako 50.000,- €, keďže je nepopierateľné, že sťažovateľovi bolo konaním súdu odopreté právo majetok užívať, t. j. nakladať s ním podľa jeho vlastnej vôle, čo znamená nie len ho užívať spôsobom, ktorým by sa jeho hodnota znižovala, ale aj ho zhodnocovať a získavať tak z neho ďalšie finančné výnosy.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V danom prípade ide o konanie, ktoré nie je právne zložitá a metodika postupu je upravená tak v hmotnoprávných predpisoch (Občiansky zákonník), ako aj v procesných predpisoch (Občiansky súdny poriadok), súdy v týchto prípadoch majú k dispozícii dostatok stabilizovanej a rozsiahlej judikatúry. Ústavný súd zároveň uznáva, že takéto spory sú svojou povahou náročné na dokazovanie (skutková zložitosť), pretože je potrebné zistiť nielen okruh vecí patriacich do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania a ich hodnotu ku dňu zániku manželstva, ale v záujme komplexného vyporiadania tohto majetkového spoločenstva zohľadniť aj špecifické okolnosti toho-ktorého prípadu. Rovnako tomu bolo aj v danom prípade, keď okresný súd musel nariadiť znalecké dokazovania znalcami z odboru stavebníctva pre účely určenia všeobecnej ceny nehnuteľností, odboru dopravy z dôvodu stanovenia hodnoty motorového vozidla, odboru bytového zariadenia, nábytku a doplnkov, ako aj zisťovať majetkové pomery účastníkov konania v peňažnom ústave.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred všeobecným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ podstatnou mierou neprispel

k predĺženiu posudzovaného konania. Sťažovateľ bol v konaní aktívny, zúčastňoval sa nariadených pojednávaní, hoci je pravdou, že pojednávania nariadené na 22. september 2008, 10. november 2008 a 28. máj 2012 sa neuskutočnili na základe jeho žiadostí z dôvodu účasti na zahraničnej služobnej ceste, resp. kolízie s ďalšími pojednávaniaми na inom všeobecnom súde. V okolnostiach danej veci ústavný súd však tieto skutočnosti nevyhodnotil v neprospech sťažovateľa, pretože sťažovateľ sa vždy riadne ospravedlnil a na doterajšiu dĺžku konania to nemalo výrazný vplyv.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ prispel k predĺženiu namietaného konania, keď vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, pričom neskôr podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 21. mája 2013 o určení poplatku za vznesenú námietku tvrdiac, že túto námietku nepodal. Sťažovateľ urobil aj ďalšie procesné úkony, ktoré si vyžadovali rozhodovanie odvolacím súdom. Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa bral do úvahy aj to, že ako účastník konania mal nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobil. Ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľa došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní hodnotí v zásade ako plynulý, no zároveň poznačený značnou neefektívnosťou.

O neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí najmä skutočnosť, že Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 7 Co 43/2011 z 8. septembra 2011 odvolaním oboch účastníkov konania napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 17 Co 85/2004 zo 7. februára 2011 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Keďže vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkom odňala možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy, nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému

rozhodnutiu, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 221 ods. 1 písm. f) a ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

V ňom bude úlohou súdu prvého stupňa podrobne zistiť masu majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov ku dňu jeho zániku a následne po zadovážení si potrebných podkladov opätovne vo veci rozhodnúť s tým, aby štruktúra odôvodnenia zodpovedala ust. § 157 ods. 2 O. s. p.“

Postup okresného súdu bol poznačený aj ďalšou neefektívnosťou, keď krajský súd uznesením sp. zn. 7 Co 139/2012 z 24. januára 2013 odvolaním oboch účastníkov konania napadnutý v poradí druhý rozsudok okresného súdu sp. zn. 17 C 85/04 z 9. júla 2012 opätovne zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Výrok rozsudku je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť. Len táto časť rozsudku je záväzná a zásadne nezmeniteľná podľa ust. § 159 O. s. o. Výroková časť rozsudku pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov musí byť náležite konkretizovaná tak, aby jednotlivé veci pripadajúce do výlučného vlastníctva toho ktorého účastníka boli presne individualizované.

Keďže výroková časť rozsudku nespĺňa požiadavku vykonateľnosti odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 221 ods. 1 písm. f) a ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.“

Ústavný súd v rámci svojej judikatúry už uviedol, že ak je konanie pred všeobecným súdom poznačené zbytočnými priet'ahmi v dôsledku neefektívnej činnosti, postačuje len vymedzenie najzávažnejších príkladov takejto neefektívnej činnosti, ktoré možno kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy (m. m. II. ÚS 131/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) taktiež konštatoval, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty

týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol.

Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenom konaní ako taký, ktorému chýbala efektívnosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania (viac ako 10 rokov) bez právoplatného skončenia veci, a to napriek vydaniu dvoch rozhodnutí v merite veci. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom neefektívnou činnosťou okresného súdu, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa právoplatného rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 € poukazujúc na svoj relatívne vysoký vek a skutočnosť, že majetok, ktorý mu po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov prislúcha, nemôže užívať, nakladať s ním, zhodnocovať ho a získať z neho finančné výnosy už viac ako 10 rokov.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku namietaného konania okresného súdu a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä skutkovú zložitosť tejto veci, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších

predpisov (ďalej len „vyhláška“) vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby poskytnuté v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) po 134 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky), čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 284,08 €.

Podanie právneho zástupcu sťažovateľa doručené ústavnému súdu 14. októbra 2014 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (sumarizácia dosiaľ známych skutočností) ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014